Eurasian Academy of Sciences
Eurasian Business & Economics Journal
2016 Volume:S2: 67-77
Published Online October 2016 (http://econstat.eurasianacademy.org)
http://dx.doi.org/10.17740/eas.econ.2016-MSEMP-53

Tax Incentives Provided in The Establishments in Turkey Operating in The Field of Renewable Energy

Ayşe YİĞİT ŞAKAR

* Istanbul Arel University,

E-mail: aysesakar@arel.edu.tr

Copyright © 2016 Ayşe YİĞİT ŞAKAR This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Increasing population and the energy demands of developing economies in the last few years are raising dependence on fossil fuels, and both political and economical difficulties experienced in obtaining this resource lead countries to renewable energy resources. Besides, global warming and the struggle with increasing environmental problems are making renewable energy policies more important. Renewable energy resources defined as the energy which can renew itself through natural process, are hydraulic, wind, solar, geothermal, biomass, gas derived from biomass (including landfill gas), wave and tidal stream energy and non-fossil energy resources.

Turkey, which has the World's 17th and Europe's 6th largest economy, is a country that is rich in renewable energy resources. Our country must attach importance to national and renewable energy policies in the face of increasing energy demands in order to reduce the dependence on foreign countries. In this context, hydroelectric centrals, biomass for heating, thermal solar and geothermal energy use comes in the first place among applied renewable energy resources.

In the last years, technologies such as geothermal electricity generation based on wind energy has begun to be effective in the energy sector of Turkey. In 2003, the share of renewable energy resources in total electricity generation was 29 percent and the share in installed power capacity was 40 percent. New Investment Incentive Program, which has been in force since January 1, 2012 in Turkey can be applied to renewable energy facilities, R&D initiatives, equipment development activities and renewable energy centrals. In addition, excise tax exemption is provided for biofuels mixed with diesel fuel produced from domestic raw materials. The purpose of this paper is to examine the tax incentives which will be provided to the establishments producing renewable energy in Turkey and to offer suggestions.

Keywords: renewable energy, renewable energy resources, tax incentive, hydraulic, wind, sun, geothermal, biomass.

JEL: JEL: H2, K34, Q27, Q48.

Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelere Sağlanan Vergi Teşvikleri

ÖZET

Son yıllarda hızla artan nüfus ve gelişen ekonomilerin enerji talepleri, fosil yakıtlara olan bağımlılığı arttırmakta ve bu kaynağı teminde yaşanan gerek siyasi gerek ekonomik sıkıntılar ülkeleri yenilenebilir enerji kaynaklarına yöneltmektedir. Bununla birlikte küresel ısınma ve artan çevre sorunlarıyla mücadele, yenilenebilir enerji politikalarını önemli bir araç haline getirmektedir. Doğal süreç içerisinde kendini yenileyebilen enerji olarak tanımlanan yenilebilir enerji kaynakları; hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarını ifade etmektedir.

Dünyanın 17. ve Avrupa'nın 6. en büyük ekonomisi olan Türkiye, yenilenebilir enerji kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Ülkemiz artan enerji talebi karşısında enerji arzında yaşadığı dışa bağımlılığını azaltmak için yerli ve yenilenebilir enerji politikalarına önem vermek zorundadır. Bu kapsamda hidroelektrik santraller, ısıtma amaçlı biyokütle, termal güneş ve jeotermal enerji kullanımı başvurulan yenilenebilir enerji kaynakları arasında ilk sırada gelmektedir. Son yıllarda ise, jeotermal ve rüzgar enerjisine dayalı elektrik üretimi gibi teknolojiler de Türkiye'nin enerji sektöründe etkili olmaya başlamıştır. 2013 yılında, yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam elektrik üretimindeki payı yüzde 29, kurulu güç içindeki payı ise yüzde 40 olmuştur. Türkiye'de 2012 tarihinden bu yana yürürlükte olan Yeni Yatırım Teşvik Programı, gerçekleştirilen faaliyetlere bağlı olarak, yenilenebilir enerji tesislerine, Ar-Ge girişimlerine, ekipman geliştirme faaliyetlerine ve yenilenebilir enerji santralleri için ekipman üretimlerine uygulanabilmektedir. Ayrıca yerli hammaddeden üretilen ve dizel yakıt ile karıştırılan biyo-yakıtlar için özel tüketim vergisi teşviki sağlanmaktadır. Bu tebliğin amacı Türkiye'de yenilebilir enerji üreten işletmelere sağlanacak vergi teşviklerini incelemek ve öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: yenilenebilir enerji, yenilenebilir enerji kaynakları, vergi teşviki, hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle.

1. GİRİŞ

Çok eski çağlardan itibaren kullanılmakta olan yenilenebilir enerji kaynakları, sanayi devrinde üstünlüğünü yenilenemeyen fosil kaynaklı enerjilere bırakmıştır. Bu durum 1973 Petrol Krizine kadar sürmüş, bundan sonra yenilenemeyen enerji kaynaklarına karşı ortaya çıkan güvensizlik ortamı, bu kaynakların bulunduğu bölgelerdeki jeopolitik belirsizlikler, ülkeleri, enerji güvenliği ve enerji çeşitlendirmesi konusunda politikalar geliştirmeye yöneltmiştir (Umay, 2010:337). Bu gelişmelerle birlikte küresel ısınma, yenilenemeyen enerji kaynaklarının yol açtığı çevre kirliliğine bağlı olarak düşük karbon ekonomisine geçme çabaları, dünya nüfusunun hızlı artışı, gelişen ekonomilerin enerji talepleri ve enerji kaynaklarına erişimde rekabet, yenilebilir enerjinin önemini giderek attırmaya başlamıştır.

1992 yılında Birleşmiş Milletlerin öncülüğünde Rio'da düzenlenen Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda "İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi" üye ülkelerin imzasına açılmıştır. Türkiye İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne katılmış, sözleşmenin onaylanmasının uygun olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 16 Ekim 2003 tarihinde kabul edilerek 21 Ekim 2003

tarihli ve 25266 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Umay, 2010:337-338).

Avrupa Birliği'nin enerji politikasının önemli bir bileşeni olan sürdürülebilir bir enerji politikası için iklim değişikliği ile mücadele bağlamında Komisyon 2009 yılında, Avrupa Konseyi'nin onayıyla, 2020'ye kadar gerçekleştirilmesi öngörülen enerji alanına ilişkin belirlenen ve 20-20-20 olarak adlandırılan üç önemli hedef belirlemiştir. bu hedeflerden biri de enerji arzında yenilenebilir enerji kaynaklarının payının %20'ye, ulaşım sektöründe kullanılan biyoyakıtın oranının en az %10'a çıkarılmasıdır (İleri, 2012:17-18).

Ülkemiz artan enerji talebi karşısında enerji arzında yaşadığı dışa bağımlılığını azaltmak için yerli ve yenilenebilir enerji politikalarına önem vermek zorundadır. Bu kapsamda hidroelektrik santraller, ısıtma amaçlı biyokütle, termal güneş ve jeotermal enerji kullanımı, başvurulan yenilenebilir enerji kaynakları arasında ilk sırada gelmektedir. 2012 yılında, toplam birincil enerji arzının %91'ını fosil yakıtlar oluşturmuştur; bu oranın %32'si gaz, %30'u kömür ve %27'si petroldür. Birincil enerji arzının kalan %10'luk kısmı ise yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanmıştır; bu kısım içerisinde hidroelektrik %4 ve biyoyakıtlar %3 ile başı çekmektedir (Acar ve diğerleri, 2015: 2). Bu tabloya yerli fosil yakıt kaynaklarının kısıtlılığı da dahil edildiğinde, Türkiye'de arz edilen enerjinin büyük kısmının dışa bağımlı olduğu sonucu çıkmaktadır. Nitekim Uluslararası Enerji Ajansı'nın verileri, 2012 yılında arz edilen enerjinin neredeyse %75'inin net ithalatla karşılandığını göstermektedir (Acar ve diğerleri, 2015: 2). Son yıllarda ise, jeotermal ve rüzgar enerjisine dayalı elektrik üretimi gibi teknolojiler de Türkiye'nin enerji sektöründe etkili olmaya başlamıştır. 2013 yılında, yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam elektrik üretimindeki payı yüzde 29, kurulu güç içindeki payı ise yüzde 40 olmuştur. Dünyanın 17. ve Avrupa'nın 6. en büyük ekonomisi olan Türkiye, yenilenebilir enerji kaynakları bakımından zengin bir ülkedir (T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2014:8). Ülkemiz jeotermal enerji bakımından Avrupa'da en yüksek potansiyele sahip ülkedir; rüzgar ve fotovoltaik güneş enerjisi ile kullanılabilir biyokütle ve hidroelektrik kaynaklarında ise en yüksek potansiyelli ülkelerden birisidir (Acar ve diğerleri, 2015:6). Potansiyel bakımından zengin bir ülke olmasına rağmen yenilenebilir enerji kaynaklarını yeterince kullanamayan Türkiye'de AB'ye uyum için yapılan düzenlemeler çerçevesinde bu kaynakların kullanımı teşvik edilmektedir.

Bu tebliğin konusunu Türkiye'nin enerji arzında dışa bağımlılığını azaltmada büyük öneme sahip olan yenilenebilir enerji alanında faaliyet gösteren işletmelere sağlanmakta olan vergi teşvikleri oluşturmaktadır.

2. YENİLENEBİLİR ENERJİ KAVRAMI, TANIMI VE TÜRLERİ

Enerji kaynakları, niteliklerinin değiştirilip değiştirilmemesine göre birincil ve ikincil kaynaklar olarak sınıflandırılabilir. Birincil kaynaklar, doğada bulundukları halde niteliklerinde değişim olmadan kullanılabilen kaynaklar iken, ikincil kaynaklar birincil kaynakların işlemden geçirilerek fiziksel değişime uğramasıyla elde edilen kaynaklardır (Biçici, 2008:6).

Enerji kaynaklarını yenilenebilir ve yenilenemeyen olmak üzere ikiye ayırmak da mümkündür. Yenilenemeyen enerji petrol, doğal gaz ve kömür gibi bünyesinde hidrokarbon içeren fosil yakıtlarından ortaya çıkan ve kullanıldıktan sonra doğada oluşması için uzun bir süre gereken enerji olarak tanımlanabilir (Özdemir, t.y.: 3). Bu kaynaklar çevre kirliliğine yol açmaktadırlar.

Yenilenebilir enerji ise güneş, rüzgâr, su, biyokütle, jeotermal, deniz dalga enerjisi gibi doğal süreç içinde kısa sürede kendini yenileyebilen ve tekrar tekrar kullanılabilen enerjidir(Özdemir, t.y.: 3). Yenilenebilir enerji kaynakları içinde özellikle hidrolik enerji, nehir ve göllerin doğal

dengesini bozması, iklimsel değişikliklere yol açması gibi tehlikelerine rağmen güneş, rüzgâr, biyokütle, jeotermal, deniz dalga enerjisi çevre kirliliğine yol açmadığı için güvenilir ve temiz enerji kaynakları olarak kabul edilmektedir.

18/5/2005 tarih ve 25819 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5346 sayılı *Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un "*tanımlar" başlıklı 3. maddesinin 8. bendine göre "*Yenilenebilir enerji kaynakları:* hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyogaz, dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynaklarını" ifade etmektedir. Üçüncü maddenin 11. bendine göre bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynakları ise rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyogaz, dalga, akıntı enerjisi ve gel-git ile kanal veya nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olan hidroelektrik üretim tesisi kurulmasına uygun elektrik enerjisi üretim kaynakları olarak sayılmıştır. Üçüncü maddenin 9. bendine göre, "*biyokütle*: organik atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat artıkları dahil olmak üzere, tarım ve orman ürünlerinden ve bu ürünlerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden elde edilen katı, sıvı ve gaz halindeki yakıtları" ifade etmektedir. Üçüncü maddenin 10. bendinde göre, *"jeotermal kaynak:* yer kabuğundaki doğal ısı nedeniyle sıcaklığı sürekli olarak bölgesel atmosferik ortalama sıcaklığın üzerinde olan, erimiş madde ve gaz içerebilen doğal su, buhar ve gazlar ile kızgın kuru kayalardan elde edilen su, buhar ve gazları" ifade etmektedir.

Yenilenebilir enerji terimine karşılık olarak İngilizce'de "renewableenergy" terimi kullanılmaktadır.

3. TÜRKİYE'DE YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARINA SAĞLANAN TEŞVİKLERİN YASAL DAYANAKLARI

Türkiye'de yenilenebilir enerjiye ilişkin olarak iki önemli tedbirin alındığı ilk düzenleme 03/03/2001 tarihli ve 24335 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4628 sayılı *Elektrik Piyasası Kanunu'*dur. Kanunda yer alan ilk önlem, ruhsat alma ve yıllık aidatlarla ilgili harcamaların düşürülerek maliyetlerin azaltılması, diğeri ise Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ)'ye yenilenebilir enerji tesislerinin sisteme bağlanmasına öncelik verme zorunluluğu getirilmesidir (Acar ve diğerleri, 2015:13). 6446 sayılıyeni*Elektrik Piyasası Kanunu* 30/03/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve bu Kanun'un 30 uncu maddesiyle 4628 sayılı Kanun'un adı *"Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"* şeklinde değiştirilmiştir.

Türkiye'de, Avrupa Birliği'ne uyum kapsamında yenilenebilir enerji kullanımının, serbest piyasa mekanizması ve şartlarını zorlamadan artırılması ve desteklenmesi için gerekli yasal hususların oluşturulması nihai hedefi çerçevesinde, 5346 sayılı *Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun,* 18/05/2005 tarihli ve 25819 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarakyürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun amacı yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımının yaygınlaştırılması, bu kaynakların güvenilir, ekonomik ve kaliteli biçimde ekonomiye kazandırılması, kaynak çeşitliliğinin artırılması, sera gazı emisyonlarının azaltılması, atıkların değerlendirilmesi, çevrenin korunması ve bu amaçların gerçekleştirilmesinde ihtiyaç duyulan imalat sektörünün geliştirilmesidir.

02/05/2007 tarih ve 26510 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren *5627* sayılı *Enerji Verimliliği Kanunu* ile yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimine ilişkin ek teşvikler geliştirilmiştir. Bu kapsamda, yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik alımında taban fiyat uygulaması getirilmiştir. Çok küçük ölçekli yenilenebilir kaynaklı elektrik üretim tesisleri ile mikro kojenerasyon tesislerinin kurulmasında, lisans alma ve şirket kurma yükümlülüklerinden muafiyet tanınmıştır.

Jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının etkin bir şekilde aranması, araştırılması, geliştirilmesi, üretilmesi, korunması, bu kaynaklar üzerinde hak sahibi olunması ve hakların devredilmesi, çevre ile uyumlu olarak ekonomik şekilde değerlendirilmesi ve terk edilmesi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemek üzere 5686 sayılı *Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu* 13/06/2007 tarihli ve 26551 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

08/01/2011 tarih *ve* 27809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6094 sayılı *"Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"* ile 5346 sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmış ve yenilenebilir enerji kaynakları esaslı elektrik enerjisi üretimi konusunda bir destekleme mekanizması tanımlanmıştır.

18/05/2009 tarihli ve 2009/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı eki olan, *Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi'nde* yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin 2023 yılı için bazı hedefler konmuştur (http://www.ab.gov.tr/index.php?l=1&p=80 Erişim: 13.03.2016):

- Yenilenebilir kaynakların elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payının %30 olması,
- Hidroelektrik potansiyelimizin tamamının elektrik enerjisi üretiminde kullanılması,
- Rüzgâr enerjisine dayalı kurulu gücün 20.000 MW'a ulaşması,
- 600 MW'lık jeotermal potansiyelin işletmeye girmesi,
- Güneş ve diğer yenilenebilir kaynakların kullanımı için gereken düzenlemelerin yapılması,
- Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için alınacak tedbirler sonucunda, elektrik üretiminde doğalgazın payının %30'un altına düşürülmesi.

Yenilenebilir enerji konusunda ayrıca, Aralık 2014'te "Türkiye Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planı" yayımlanmıştır. Söz konusu eylem planı ile "Yenilenebilir Kaynaklardan Sağlanan Enerjinin Kullanımının Teşvik Edilmesine Dair 2009/28/AT sayılı Direktif" de göz önünde bulundurularak, ülkemizin ulusal yenilenebilir enerji politikasının ve yenilenebilir enerjide mevcut durumun ortaya konulması ile 2023 yılı yenilenebilir enerji hedeflerine ulaşılması amacıyla ülkemizde yenilenebilir enerjinin geliştirilmesini teşvik etmeye yönelik stratejilerin oluşturulması amaçlanmaktadır (http://www.ab.gov.tr/index.php?l=1&p=80 Erişim: 13.03.2016).

4. TÜRKİYE'DE YENİLENEBİLİR ENERJİ ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN İŞLETMELERE SAĞLANAN VERGİ TEŞVİKLERİ

Yenilenebilir enerji alanında faaliyet gösteren işletmelere dönük vergi teşvikleri kapsamında iki temel düzenleme yer almaktadır. Bunlardan birincisi Bakanlar Kurulu'nun 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar gereğince uygulanmakta olan Yeni Yatırım Teşvik Programı, gerçekleştirilen faaliyetlere bağlı olarak, yenilenebilir enerji tesislerine, Ar-Ge girişimlerine, ekipman geliştirme faaliyetlerine ve yenilenebilir enerji santralleri için ekipman üretimlerine uygulanabilmektedir. İkincisi ise yerli hammaddeden üretilen "oto biyodizele" uygulanan Özel Tüketim Vergisi teşvikidir.

4.1. Yeni Yatırım Teşvik Programı Kapsamında Sağlanan Teşvikler

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 4. maddesinde teşvik sistemi ve destek unsurları açıklanmıştır. Teşvik sistemi; genel teşvikler, bölgesel yatırım teşviki, büyük ölçekli yatırımların teşviki, stratejik yatırımların teşviki olmak üzere dört farklı uygulamadan oluşmaktadır. Bu uygulamalar kapsamında öncelikli yatırım alanları olarak

belirlenen yatırımların teşvikleri de yer almaktadır. Bu başlık altında önce bu dört farklı uygulama ele alınacak daha sonra ise öncelikli yatırımların teşviki kapsamında yer alan yenilebilir enerji yatırımlarına sağlanan teşvikler incelenecektir.

4.1.1.Genel Teşvikler

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın ekinde yer alan teşvik edilmeyecek yatırım konuları ve teşviki için öngörülen şartları sağlayamayan yatırım konularının dışında olan ve ayrıca asgari sabit yatırım tutarlarını karşılayan tüm yatırımlar için geçerlidir. Genel Teşvik Sistemi'nde asgari sabit yatırım tutarı,1. ve 2. bölgelerde 1 milyon TL, 3., 4., 5. ve 6. bölgelerde 500 bin TL'dir.

Genel teşvik uygulaması kapsamında Gümrük Vergisi muafiyeti, Katma Değer Vergisi (KDV) istisnası, Gelir Vergisi stopajı desteği (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlari çin) sağlanmaktadır. Katma Değer Vergisi İstisnası, teşvik belgesikapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanmaktadır.Gümrük Vergisi muafiyeti ise teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanmaktadır.

4.1.2. Bölgesel Yatırım Teşviki

Yenilebilir enerji yatırımları bölgesel teşvik kapsamına alınan sektörler arasında yer almamaktadır. 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 17' inci maddesine göre bu maddede belirtilen öncelikli yatırım konuları 5. bölgede sağlanan bölgesel desteklerden yararlanabilir. Ancak yatırım 6. bölgede yapıldı ise 6. bölge desteklerinden faydalanılır. Bu yatırım konuları arasında yer alan **yenilebilir enerji üretimine yönelik türbin ve jeneratör imalatı ile rüzgâr enerjisi üretiminde kullanılan kanat imalatı yatırımları yapan işletmeler bölgesel teşviklerden yararlanabilirler.** Bu kapsamda sağlanan teşvikler gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, faiz desteği (3 üncü, 4 üncü, 5 incive 6 ncı bölgelerde ki yatırımlar için), gelir vergisi stopajı desteği (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlari çin) ve sigorta primi desteğidir (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için).

4.1.3. Büyük Ölçekli Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

Büyük ölçekli yatırımlara sağlanan teşviklerin uygulanabilmesi için 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın ekinde belirtilen asgari tutarları sağlayan yatırım konuları arasında yenilenebilir enerji yatırımları yer almamaktadır. Bu nedenle bu teşviklerden yararlanılamamaktadır. Bu kapsamda sağlanan teşvikler Gümrük Vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, gelir vergisi stopajı desteği (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için) ve sigorta primi desteğidir (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için).

4.1.4. Stratejik Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 8'inci maddesine göre ithalat bağımlılığı yüksek ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar stratejik yatırım olarak değerlendirilmekte ve bu kapsamda destek sağlanmaktadır. Bu kapsamda sağlanan teşvikler Gümrük Vergisi muafiyeti, KDV istisnası, KDV iadesi, vergi indirimi, Sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, gelir vergisi stopajı desteği (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için) ve sigorta primi desteğidir. (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için).
27/08/2015 tarih ve 29458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2015/8050 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar ile

2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 8'inci maddesine eklenen 5'inci fıkraya göre **asgari sabit yatırım tutarı üç milyar Türk Lirasının üzerinde olan öncelikli yatırımlar stratejik yatırım olarak kabul edilir.** Ancak, bu yatırımlar için sağlanacak faiz desteği tutarı yedi yüz bin Türk Lirasını geçemez. 19/11/2015 tarih ve 29537 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2015/ 8216 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar ile yenilebilir enerji üretimine yönelik türbin ve jeneratör imalatı ile rüzgâr enerjisi üretiminde kullanılan kanat imalatı yatırımları öncelikli yatırımlar arasına alınmıştır. **Bu durumda üç milyar Türk Lirasının üzerinde olan ile yenilebilir enerji üretimine yönelik türbin ve jeneratör imalatı ile rüzgâr enerjisi üretiminde kullanılan kanat imalatı yatırımları stratejik yatırımlara sağlanan teşviklerden yararlanabilirler.**

Tablo 1: Stratejik Yatırımlar İçin Sağlanan Teşvikler

STRATEJİK YATIRIMLAR İÇİN SAĞLANAN TEŞVİKLER		
Destek Unsurları		**BÖLGELER 1-2-3-4-5-6**
KDV İstisnası		VAR
KDV İadesi		VAR (Sadece 500 milyon TL ve üzeri yatırımlar için)
Gümrük Vergisi İstisnası		VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı %	50
Gelir Vergisi Stopajı Desteği	Destek Süresi	10 yıl (Sadece 6. Bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için)
Sigorta Primi İşveren Desteği	Destek Süresi	7 YIL (6. Bölgede 10 yıl)
Sigorta Primi (İşçi Payı) Desteği	Destek Süresi	10 yıl (Sadece 6. Bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için)
Yatırım Yeri Tahsisi		VAR
Faiz Desteği	İç Kredi	5 PUAN
	Döviz/Dövize Endeksli Kredi	2 PUAN

Kaynak:http://www.ekonomi.gov.tr/portal/content/conn/UCM/uuid/dDocName:EK-215979 (Erişim:14.03.2016)

4.1.5. Öncelikli Yatırımların Teşviki

Ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda, tespit edilen alanlarda yapılacak olan yatırımlar, öncelikli yatırımlar olarak belirlenmiş ve bu yatırımlara 1. 2. 3. ve 4. Bölgelerde gerçekleştirilmiş olsalar dahi 5. Bölgede uygulanan destekler sağlanmıştır. Bu yatırımlara, 5. ve 6. Bölgede gerçekleştirilmeleri halinde ise kendi bölgelerinde uygulanan destekler sağlanmaktadır.

19/11/2015 tarih ve 29537 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2015/ 8216 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

ile yenilebilir enerji üretimine yönelik türbin ve jeneratör imalatı ile rüzgâr enerjisi üretiminde kullanılan kanat imalatı yatırımları öncelikli yatırımlar arasına alınmıştır.

Katma Değer Vergisi İstisnası: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 10'uncu maddesine göre teşvik belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanmaktadır. Aynı hüküm teşvik belgesinin veya teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın devir işlemlerinde de uygulanır.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 9'uncu maddesine göre teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için gümrük vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanmaktadır.

Vergi İndirimi: Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar, indirimli olarak uygulanmaktadır. 06/08/2014 tarih ve 29080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu'nun 2014/6588 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararı gereğince öncelikli yatırımlardan sabit yatırım tutarı bir milyar Türk Lirası ve üzerinde olanlar için vergi indirimi desteği, 5. bölgede geçerli olan yatırıma katkı oranına 10 puan eklenmek uygulanmaktadır. 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 15'inci maddesine göre, düzenlenecek teşvik belgeleri kapsamında 31.12.2016 tarihi de dahil bu tarihe kadar yatırıma başlanılmış olması halinde 5. bölgede katırıma katkı oranı %40, vergi indirimi ise %80 olarak uygulanır. 6. Bölgede yatırıma katkı oranı %50, vergi indirimi %90 uygulanır. Stratejik yatırımlarda tüm bölgelerde uygulanacak yatırıma katkı oranı %50, vergi indirimi ise %90'dır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 12' inci maddesine göre, teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Gelir Vergisi Stopajı Desteği: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 14' üncü maddesine göre, teşvik belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için, belgede kayıtlı istihdam sayısını aşmamak kaydıyla, işçilerin ücretlerinin asgari ücrete tekabül eden kısmı üzerinden hesaplanan gelir vergisi, yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçtiği tarihten itibaren on yıl süreyle verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilir. Sadece 6.bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için düzenlenen teşvik belgelerinde öngörülür.

Sigorta Primi (İşçi Hissesi) Desteği: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 13' üncü maddesine göre, Teşvik belgesi kapsamı yatırımlara sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işçi hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır. Sadece 6.bölgede gerçekleştirilecek bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırımlar için düzenlenen teşvik belgelerinde öngörülür.

Faiz Desteği: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 11'inci maddesine göre, faiz desteği, teşvik belgesi kapsamında kullanılan en az bir yıl vadeli yatırım kredileri için sağlanan bir finansman desteği olup, teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının %70'ine kadar kullanılan krediye ilişkin ödenecek faizin veya kâr payının belli bir kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır. 5. Bölgede yapılacak yatırımlar için Türk Lirası cinsi kredilerde beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı; 6. Bölgede yapılacak yatırımlar için Türk Lirası cinsi kredilerde yedi puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı Bakanlıkça da uygun görülmesi halinde en fazla beş yıl için ödenmek şartıyla bütçe kaynaklarından karşılanabilir.

Yatırım Yeri Tahsisi: 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'ın 16'ıncı maddesine göre, Teşvik Belgesi düzenlenmiş yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilmesidir.

Tablo 2: Öncelikli Yatırımlar İçin Sağlanan Teşvikler

ÖNCELİKLİ YATIRIMLAR İÇİN SAĞLANAN TEŞVİKLER		
Destek Unsurları		**Destek Oran ve Süreleri ***
KDV İstisnası		VAR
Gümrük Vergisi İstisnası		VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı %	40
	Vergi İndirimi %	80
Sigorta Primi İşveren Desteği		7 YIL
Yatırım Yeri Tahsisi		VAR
Faiz Desteği	İç Kredi	5 PUAN
	Döviz/Dövize Endeksli Kredi	2 PUAN
* 1-5. Bölgelerde yapılacak yardımlar için 5. bölge desteği, 6. Bölgelerde yapılacak yardımlar için 6. bölge desteği		

Kaynak:http://www.ekonomi.gov.tr/portal/content/conn/UCM/uuid/dDocName:EK-215979 (Erişim:14.03.2016)

4.2. Özel Tüketim Vergisi Teşviki

Oto biyodizel yağlara uygulanan Özel Tüketim Vergisi teşvikinin dayanağı 01/12/2013 tarih ve 28838 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu'nun 2013/5595 sayılı *Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar ile Bazı Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına ve 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (I) Sayılı Listede Yer Alan Bazı Mallarda Uygulanan Özel Tüketim Vergisinin Belirlenmesine Dair Karar'* dır. Bu karara göre, **4760 sayılı**Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı listenin (A) cetvelindeki **vergi tutarları uygulanarak teslim edilen**2710.19.41.00.11, 2710.19.41.00.13 ve 2710.19.45.00.12 **G.T.İ.P. numaralı malların vergi tutarları, bu mallara yalnızca Türkiye'de üretilen tarım ürünlerinden veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı mevzuatına uygun olarak Türkiye'de toplanan kullanılmış kızartmalık bitkisel yağlar ile kullanım süresi geçmiş bitkisel yağlardan elde edilen aynı cetveldeki 3824.90.97.90.54 G.T.İ.P. numaralı "oto biyodizel"in harmanlanmış olduğunun tespiti halinde, oto biyodizel miktarının toplam harmanlanmış mal miktarına oranı kadar eksik uygulanır**. Ancak bu orana göre belirlenen vergi tutarları, 2710.19.41.00.11, 2710.19.41.00.13 ve 2710.19.45.00.12 G.T.İ.P. numaralarında yer alan mallar için (I) sayılı listenin (A) cetvelinde belirlenmiş olan vergi tutarlarının %98'inden az olamaz. Bu hesaplama sonucunda ortaya çıkan vergi tutarlarında virgülden sonraki 4 hane dikkate alınır. Bu mallara daha önce uygulanan vergi tutarları ile yukarıda belirlenen orana göre hesaplanan vergi tutarları arasındaki fark için 4760 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü uygulanır.

5. SONUÇ

Türkiye Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planına göre, 2012 -2023 döneminde yaşanacak olan yüzde 75,4'lük talep artışının karşılanabilmesi için 125.000 MW'a ulaşacak şekilde ilave üretim kapasitesinin devreye girmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam elektrik talebinin en az yüzde 30'unu karşılaması hedeflenmektedir. Bu oldukça yüksek ve gerçekleştirilmesi çok kolay gözükmeyen bir hedef olarak değerlendirilebilir. Ayrıca 34.000 MW hidroelektrik, 20.000 MW rüzgar enerjisi, 1,000 MW jeotermal enerji11, 5.000 MW güneş enerjisi (fotovoltaik ve yoğunlaştırılmış güneş enerjisi) ve 1.000 MW biyokütle üretimi hedeflenmektedir. Eylem Planında biyokütle hedefinin sözel ifadelere dayanmakta olduğu yazılı resmi belgelerde yer almadığı ifade edilmektedir (T.C. Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı, 2014: 22).Sözkonusu Eylem Planında bu hedefleri gerçekleştirmede alınan önlemeler arasında ise vergi teşvikleri de yer almaktadır.

Birçok gelişmiş ülkeyle kıyaslandığında Türkiye geç kalmış olsa da özellikle 2010 yılı sonrası yenilenebilir enerjiyi teşvik edici politikalar izlenmesi yatırımcıların bu alan yönelimi konusunda bir ivme kazanmıştır (Yılmaz ve Hotunoğlu, 2015: 83). Türkiye'nin mevcut enerji kaynaklarını en verimli şekilde kullanırken yenilenebilir enerji kaynaklarını, kaynak israfına yol açılmasına izin vermeden teşvik etmesi gerekmektedir (Taşdöken, 2011). Ülkemiz artan enerji talebi karşısında enerji arzında yaşadığı dışa bağımlılığını azaltmak ve çevreyi korumak için yerli, çevre dostu, yenilenebilir enerji politikalarına önem vermek ve bu alanda faaliyette bulunan işletmelere sağladığı vergisel teşvikleri sürdürmek zorundadır.

REFERENCES

Acar, S., Kitson, L. ve Bridle, R. (2015) .*Türkiye'de Kömür ve Yenilenebilir Enerji Teşvikleri,* GSI Report, The International InstituteforSustainable Development Publishedbythe International InstituteforSustainable Development.

Biçici, R. (2008). *Türkiye'de Enerji Ekonomisi,* T.C. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.

http://www.ab.gov.tr/index.php?l=1&p=80 (Erişim: 13.03.2016)

http://www.ekonomi.gov.tr/portal/content/conn/UCM/uuid/dDocName:EK-215979 (Erişim:14.03.2016)

İler, Ç. (2012). Sorularla AB Politikaları ve Türkiye Serisi, Enerji Politikası, Seri No:11, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Yayın No:258, İstanbul.

Özdemir, R. (Tarih yok), *Güneş Enerji Sektörü,* T.C. Ahiler Kalkınma Ajansı, http://investinaksaray.com/assets/ilgilidosyalar/Gunes-Enerjisi-Sektor-Raporu_1.pdf (Erişim: 12.03.2016)

Taşdöken, S. (2011). Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Sağlanan Mali Destekler-II, *Yaklaşım,* Sayı:226, Ekim.

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2014).*Türkiye Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planı.*

http://www.eie.gov.tr/duyurular_haberler/document/Turkiye_Ulusal_Yenilenebilir_Enerji_Eylem_Plani.PDF (Erişim: 01.02.2016)

Umay, M. Akif (2010). Enerji Üretiminde Yeni Trend; Yenilenebilir Enerji ve Kamu Taşınmazlarının Enerji Üretimi Amacı İle Kullanılması, *E- Yaklaşım,* Sayı 207, ss. 337-344.http://www.yaklasim.com (Erişim: 10.03.2016)

Yılmaz, O. ve Hotunoğlu, H. (2015). Yenilenebilir Enerjiye Yönelik Teşvikler ve Türkiye, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Yıl: 2, Sayı: 2 ss. 74-97.https://sites.google.com/a/adu.edu.tr/sosyal-bilimler-enstitusu-dergisi/home (Erişim: 13.03.2015)